

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 21.

Széljegyzetek társadalmi bajainkhoz.

A történelmet lapozgatva, lelkünk a jelenből a múltba tér vissza s azokat az eseményeket éli át. Egyes dolgok belemarkolnak szívünkbe, egyik-másik helyen visszasírjuk az elmúlt időket, miért nem élhettünk akkor? tovább fordítva két lappal, örömmel ugrunk vissza a jelenbe, mennyivel kedvezőbb a jelen, mint volt a múlt.

Ma a szabadság, az egyenlőség korát éljük. Ma testvéreknek tekintjük mindannyian egymást, ma nincs rang és rendkülönbség, mert Isten csak embert teremtett.

Milyen szépen hangzik ez így. S mi elhittjük magunkkal, hogy minden így van. De bonczoljuk csak a jelent s tegyük egy kis összehasonlítást.

A múltban nem volt szabadság. A török, tatár, osztrák elnyomta országunkat, a fejedelmek zsarnokoskodtak, a nemesek kényök-kedvök szerint bántak el jobbágyaikkal.

Ma? Szabad a föld, szabad az ember!

A föld? — Hazánk földje a melynek minden rögét magyar vér áztatta, ma szabad és független? Igen. Ez adja meg mindennapi kenyerünket, ez adja meg ruhánkat, divatczikkeinket, minden kellékünket — a mit Ausztria csupa sziveségből készít el számunkra. Vajjon szabad-e az a föld, a melynek lakói olyanok,

mint az a kis gyermek, a ki elviszi kenyerét a szomszéd pajtásához, aki megrágja neki (mialatt a zsírját kiszívja) s a ki megrágtá vissza adja: nesze nyeld le!

Kérdik olvasóim, hogy miköze ennek a társadalomhoz? Az, hogy ez az okozat, a társadalomnak. A társadalom, a mely másképen cselekszik, mint a hogy beszél, a társadalom, mely önmaga kárára dolgozik, a társadalomban uralkodó szigorú kasztrendszer a kerékkötője a gondolatok megvalósításának.

Kasztrendszer!? — Hiszen az igazán csak a történelemben van meg; ma a szabadság, az egyenlőség korában erről nem is beszélhetünk.

Pedig meg van az ma is, talán még jobban mint régen, csak hogy régen a választalak valóban rang és osztályok között emelkedtek. Ma? — Egység, rendszeres érintkezés? még az egyféle foglalkozású egyének között sincs. Rokonság, családi összeköttetés, születés, pártállás mint áthidalhatatlan mélység tűnek szemünkbe. Csak itt a mi városunkban is 10—15 család lakik egy udvaron, a kik nem ismerik egymást, nem is akarják. És ha ismerik annál rosszabb, mert pl. ha a segédkönyvelő felesége *brünni* szövetben jár, a főkönyvelő neje *lyoni* selymet hozat. Ha az aljegyző butorai *Budapestről* valók, akkor a főjegyző legalább is *Bécsből* szerzi be azokat. Közöny, gög s határtalanul ostoba rangkóróság, — a hol ma-holnap még a koldusok között is rangfokozat lesz, — jellemzik

társadalmunkat. — Ez a kasztrendszer!

Szeretjük hangoztatni, hogy az »ur« (csak a hivatalnok ur) szívesen fog kezdet az iparossal, hogy ma mindegy, akár puha fehér kacsó, akár durva kérges tenyér legyen az. Ez azonban sajnos a valóságban nem így van. Ma szeretünk sokat beszélni és ha valaki sokat s pláne okosan beszélt, azt hiszi, hogy most már leróttá adóját a társadalommal, a hazával szemben. A zöld asztalok mellől ragyogó ékesszólással szőnyegre kerülnek nagyon szép eszmék, de mert nincs, a ki megvalósítsa őket, nem egy születése után haldoklik is. Tagadhatatlan, hogy nálunk sok az eszme, sok az okos ember; de komolyan dolgozó, tette kész egyénekben hiány van.

A kik öröklött vagyonuk révén urak, azok csak nem fogják beleártani magukat olyan dolgokba, a melyek nélkül el lehetnek. A kik hivataluk után urak, azoknak eszökbe se jut, hogy ők tulajdonképpen a közönségért vannak, sőt fel forr a vérök, ha hallják, hogy ők a közönség szolgálói. Ők a hatalom, az állam képviselői, tehát kellő *respektus* illeti őket. — A kik munkájuk után szedték össze magukat, azok azt tartják: kaparj kurta, majd jut neked is. — Az u. n. alsó néposztály néha jogosan, gyakrabban jogtalanul sanda szemekkel tekint föl, korholja azokat, a kik *valamik*, jogtiporlást, igazságtalanságot vél látni ott is, a hova a gyanu is csak nehezen fér-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az egyház küzdelme a modern haladásban.

A kath. szabad lyceum 1905 évi április 6-án tartott 2. böjti estélyén előadta Dr. Hetco Valér újvárosi gr. kath. s. lelkész.

(Vége.)

Gyönyörű törvényhozó is ez, az már igaz! Ki magát mindannyiszor dispensálni hajlandó, valahányszor a törvény teljesítése rá nézve kellemetlen. Ily erkölcs mellett aztán kényelmes élni! Így nem csodálom, hogy a modern haladás Kantot az égig magasztalja. Hogy a liberalizmus, mely szintén a független erkölcsöt vallja benne tanító mesterét, a szocializmus pláne atyját tiszteli, hisz az is leghatalmasabb fegyverét, az ész önkormányzati jogát tőle kapta. Hogy még az anarchia sem idegenkedik tőle, miután elveinek végkonkluzióiban maga a königsbergi »sas« is egy közönséges forradalmár.

Az egyháztól azonban, mely a Krisztustól kapott hit és erkölcsök öre, az igazság kalauza, senki sem kívánhatja, hogy megtagadva önmagát, rá ne mutasson arra az ösvényre, hová az ilyen tanítások sodorják az emberiséget.

Az egyház nem teheti, hogy az igazság buzogányával rá ne sujtson arra a achilesi sarkra, hogy össze ne zuzza a tévedés és rossz akarat cseréplábat, annál is inkább, mert mint mondtam, a tanok a rendszerből átlépnek az irodalomba, onnan az életbe szivárognak, rothasztó nedveikkel megbomlasztják a családi életet, széttépi a tisztesség és becsület kapcsait, félre dobják az értekek fékét, érteki lángtengerben izzasztják a világot, mely mindenütt perzsel: az utcán, a korzón, a társas összejöveteleken, a színházban, s nem ritkán a szentek szentjében is.

S mivel az egyház így cselekszik, mert így kell cselekednie, nosza! megindul ellene a hajsza. Röpködnek feléje a mérgezett nyilak, a gúny és rágalom minden nemei srappelle módra. Kikiáltják türelmetlennek, bigottnak,

sötétnek, reactionáriusnak, falára jó magasra, ritkított betűkkel kiírják: kerékkötője a modern haladásnak! Hát az haladás, ha megosztják a szívet hitétől, a lelket nyugalmától? Ha az értelem és akarat erejét, mely a vallásos szellem befolyása alatt annyi lovagias sugallat, annyi erkölcsi és vallásos intézmény, annyi tudományos fölfedezés és iparmű által túnt ki, az érzékiségbe sülyesztik? Mikor a szellem minden tevékenysége csak abban kulminál, hogy az értekek számára, minél rafináltabb élvezetet, s ritkább attractiót gondoljon ki?

Nem! Ezerszer nem! Az igazi haladás nem a régi kipróbált alapok meddő döngetésében áll, hanem, azt hiszem, az azokon való továbbépítésben. Ha az egyház csak azért akadályos a haladásnak, mert azt a visszaesés örvényétől óvja meg, akkor a »maradiság« ránézve nem megbélyegző, de ékesítő építmény. Ha az egyház csak azért reactionárius, mert sark igazságait holmi üres és kétes értékű szölamokért fel nem adja az egyháznak, az csak nagyobb becsületére válik.

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

angol divatszabó cég

☞ Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ☞

Nagyvárad,
 Fő-utca.

(Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — *Női costümök*, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

közhetik be. — Minden osztály a maga szempontjából fogja föl a dolgot, annak szellemében cselekszik jól vagy rosszat. És ezt el sem lehet itélni, mert — ez természetes.

Hangoztatjuk, hogy demokraták vagyunk. Igen — fölfelé. Fölfelé törekszik mindenki és ez erkölcsi kötelessége mindenkinek önmagával szemben. S ha lefelé tekint, annak legtöbbször saját emelkedése a rugója. A saját érvünk, a saját kényelmünk megteremtése a cél, a nélkül, hogy e közben önző vagy érdes jelzőre mindenkor rászolgálnánk.

És szabad-e az egyén? Nem! Eltekintve a politikai pártharczótól, — amely különösen választások alkalmával nagyon is kiemelkedik, — ott van mindenkinek utjában valamely körülmény (betegség, család, összekötöttség, összeférhetlenség.) a mely béklyóba veri meggyőződéséből származó cselekvési akaratát. — Régebben az egyének szabadságát egy fő és nagy ok korlátozta, ma ezer meg ezer jelentéktelen körülmény befolyásolja.

A mi nemzetünk azoknak a nemzeteknek a sorából való, a melyeknél a munka a rabszolgák, a jobbágyak vállaira nehezedett sok időn keresztül. Ma talán másképp van. Majdnem mindenki dolgozik, de még mindig nem jutottunk el oda, a hol lennünk kellene. Nem pedig azért, mert nálunk a *munka is osztályokba* van sorolva. Szívósan ragaszkodunk a munkások valamely ágához, s ahhoz való ragaszkodásunkból kifolyólag kicsinyléssel fordulunk el a munka más nemétől. Pedig a munkának bármely ága egyaránt tiszteletre méltó, egyaránt kíván lelkiismeretességet, s egyaránt szerzi meg művelője számára a közbecsülést.

Pedig ha nem ragaszkodnánk olyan szívósan bizonyos kiválasztott munkához, ha nem tennénk különbséget a

különböző foglalkozások között, részben megoldást nyerne a mindenkor felszínre kerülő szociális kérdés is.

*

Társadalmunk különféle bajainak oka, — nevezük bár politikai vizálynak, (a mikor osztályoznak, klikkeknek vagy éppen személyeknek kell érvényt szerezni) emberi önzésnek, érdekeknek, a létért való küzdelem harcának, — a *felebaráti szeretet* hiánya.

Pedig a felebaráti szeretet, az igazság nevében indul meg minden. Annak a nevében toborozzák a hiveket a különféle szervezett, szak- és munkásegyletekbe, azonban az eszme lassan eltörlődik, az a szervezett kis társadalom a maga szekeletét tolja elő s nem törődik a közszel, nem törődik az egészséggel. Az élet ma az egyén küzdelme a mindennapi kenyérért. A köz- az egyéni élet pang mindenütt. Átmeneti kort élünk minden téren.

Hogy mint változnak a viszonyok és körülmények az átmeneti kor eltelte után, azt bajos volna megállapítani. Annyi azonban bizonyos, hogy a társadalomban mindenkor lesznek bajok, amelyek olyan arányban csökkennek, a miyen mértékben növekszik azoknak az egyéneknek a száma, a kiknek a szívében ott él — mindek boldogságnak az alapköve, az önzetlenség, a mások ügyeinek olyan támogatása, mintha a miénk volna vagyis az — *igazi felebaráti szeretet*.

A milyen szüksége van a növénynek a napsugárra, a milyen szüksége van az egyéneknek a mindennapi kenyérre, olyan szüksége van a társadalomnak, az emberekből alakított szövetségnek az igazi felebaráti szeretetre. Tanunk a történelem, hogy e kellekek hiánya buktatott meg sok nemzetet.

A helyzet nem sokat változott. Ma van sok új alkotásunk, ma van egetverő

tudományunk, de még nincsen midenkiért egyformán dobogó, meleg szívünk.

A multat láttuk, a jelent éljük. — vajjon milyen lesz a jövő? . . .

Várady István.

A német császár Magyarország ellen.

A Galgóczi mumus már leszerelt, most jön egy újabb. Bécsből azt jelentik, hogy a király nem fog engedni, mert a német császár nem akarja, hogy engedjen.

E hír szerint a német császár csak úgy fektet súlyt a monarchiára, mint katonai szövetségesre, hogyha a haderő egységben és vezetésben változatlan marad, de egyuttal fejlesztésének feltételeiről gondoskodnak.

Ezért történt az is, hogy a katonai terhek teljes összegű elhalasztását nem lehetett megajánlani.

Viszont a német császár szükség esetén hajlandó segítségére lenni a monarchia nagyhatalmi állása biztosítására.

Hogy ez az ijesztgetés mit jelent, azt könnyű megérteni.

Megnyilatkozás

A »Szabadságban« Mikusay József jel alatt valaki cikket irt az én cikkemről, mely azzal kezdődik »Válasz« és azzal végződik, hogy »negligál.«

Tehát az a negligálás a szabadkőművesek részéről, hogy Mikusaival válaszoltanak. Jó!

De Mikusay ur, némileg jogát vesztette a polemizálásra, mert egy tekintélyes uri ember azt mondta a tanítókról, kik közé Mikusay ur is tartozott s hiszem, most is odatartozónak érzi magát, hogy félben maradt, butult emberek, akik tehát nincsenek hivatva »világosságot terjeszteni«, »lámpát gyújtani a sötétben«, stb. mint ő írja, mert kétségbe van vonva az olaj elégségessége. Az az ur mint páholy-testvér bizonyára az általa legujabban ismert tanítókból,

Ráfogják azt is az egyházra, hogy középkori . . .

Természetes, hogy az, különben hamis és tarthatatlan volna. Az egyedüli helyes világnézetnek ugyanannak kellett lennie Krisztus idejében, a középkorban, mint a mi korunkban.

Mi nem állíthatjuk az evolutionistákkal, hogy a »minden fejlődik és változik« folyamatainak az igazság is alá van vetve. Mi egy Istent ismerünk, ki a világot semmiből teremtette, ez világnézetünk alapigazsága. Hisszük, hogy Krisztus az élő Isten fia, hogy Krisztus tanainak igazsága örökkévaló, egyedül igaz. Ez volt a középkorban, ez ma is, ez lesz a világ végezetén is!

Ha azonban korszerű csak a Darwin-féle anyagelvűség, a Spimza pantheismusa, a vallástalanság és független erkölcs, a tett szabadsága és az örök nőiesség dicsőítése — a korszerű jelzőről az egyház szívesen lemond.

Kétségtelenül az istentelen tudomány nem vette számba tetteinek végkövetkezményeit, különben fel nem idézte volna a rombolás szellemeit, melyeknek parancsolni már ő sem képes.

S e romboló szellemek kezdenek munkájukban szépen előre haladni. A társadalom alapjai inognak. Recseg, ropog minden intéz-

ménye. S ha nem volna támogató oszlopul háta megett az egyház, tán régen összeroppant volna.

Pedig a romboló szellemek csak következetesen önmagukhoz. Csak a bölcséleti rendszerekből levont következtetések szerint járnak el. Mert tényleg is: ha nincs Isten, akkor ki tilthatja meg nekem, hogy részt ne vegyek a földi gyönyörökből? Mi jögon élvez más többet, mint én? Éljen a kommunistikus szocializmus! De még ez sem következtetés minden tekintetben.

Ha nincs Isten, akkor nincs tekintély, mely nekem imponáljon! Akkor az emberi ész a legnagyobb tekintély. De mért hajoljak meg a mások esze előtt, mikor az én eszem is független tekintély? Miért parancsoljon nekem más, mikor az én eszem az egyedüli jogos törvényhozó rám nézve? Minden az enyémi! Enyém az egész föld nem adok senkinek semmit belőle! Éljen az anarchia!

Ime a második örvény, mely felé modern társadalmunk elementáris erővel, de következetesen sodródik. Hol van az, ki vállalkozhatnék rá, hogy vissza tartóztassa?

S az eszmék eme forgatagos chaosában, a mindent felforgatni akaró vihar közepette; füst, por, kavarodás, mennydörgés hangjainál, villámlás fényénél, mikor azt hinné az ember,

hogy nincs hatalom, mely az árnak ellent álljon, újból csak az egyház alakját látjuk felemelkedni a keresztrel, mely míg egy kezével az égbe mutat, másik kezével a társadalom tátongó sebeit igyekszik bekötözni.

Igen, az egyház, mely valamint a haladás kezdete, így annak fenntartója is. Az egyház, melyről Chamberlain is azt mondja, hogy nem volt kor, melynek ne lett volna rá szüksége. Az egyház, mely arra van hivatva, hogy a mostani kultura romjain egy másik kulturát alapítson, ha az isteni Gondviselés úgy akarja! . . .

Az egyház küzdelme tehát nem az igazi haladás, hanem csak a profán kultura vadhajtsái ellen irányul. Az igazi tudomány és haladás nem ellentéte a vallásnak, nem az egyháznak, mely alapköveit is rakta le a most annyi sebekből vérző modern kultura templomának.

Az egyház az igazi kultura vívmányai előtt mindig tisztelettel hajolt meg, azokat magáévá tette, lefoglalta, mert hisz az ő postulatuma is a — haladás?

A régi sz Atyák sem zárkóztak el a klasszikus kor műveltsége elől, hanem egyesítették azt a keresztény gondolattal. Sz. Tamás sem csinált tabula ratat az Aristotelesi bölcses-

Férfi fehérneműek nagy választékban és méret szerint is a legyorsabban készíthetők 733. Egyedüli raktár valódi »HU-MA-IM« védjeggyel ellátott amerikai cipőkből.

Angol, Olasz és belföldi kalapok. Legnagyobb választékban megérkeztek

Móth M. utóda

c z é g n é l

indult ki, kiket a páholyból ismert, de Mikusay ur nem vett rajta elégtételt sem írásban, sem szóban; engedje meg tehát, hogy míg ez ügy tisztázva nincsen, ne vegyem a páholynak inas rangban kartelő tanítóit túl komolyan.

Azt is olvasom negligáló válaszában, vagy válaszoló negligálásában, hogy nem a kőmivesség megbízásából ír.

No! hát ezzel be is fejezhetjük az ügyet. Fogadatlan prokátornak a közmodás állapította meg az expens nótáját.

* * *

Különbén én arról irtam, hogy a templomokat akarnák ellopni a francia szabadkőművesek, akik besnyási botrányokból még ki sem mosakodtak. P—y.

Nagypéntek—Nagyszombat.

Méltó gyászszal és lélekbemerült kegyelettel ülte meg tegnap a keresztény világ az isteni Megváltó keresztthalálának emlékét. A templomok egész napon zsufolva voltak ájtatos, imába merült hívőkkel.

A I. sz. székesegyházban dr. *Belopotocsky* Kálmán tábori püspök tartotta a consecratio nélküli misét, *Halász* Gyula papnöveldei lelkiigazgató pedig szentbeszédet mondott.

A premontrai rend templomában *Dencs* János tb. kanonok, esperes-plébános tartotta a csonka misét s utána ugyancsak ő prédikált. A Szent László templomban a csonka misét dr. *Vucskics* Gyula plébános, a szent beszédet pedig dr. *Lestyán* Endre káplán tartották. — A váradi-velencei plébánia templomban ugy a csonka misét, mint a predikációt *Gábríely* Lajos plébános végezte. Délután a változó időjárás miatt a körmenet nem ment fel a Kálváriára, hanem a premontrai rend templom templomában tartották meg a litaniát és *Serly* Viktor káplán szent beszédet mondott a Megváltó keresztthaláláról. A templomokban egész nap óriási közönség látogatta a szent sírokat.

Ma, Nagyszombaton reggel az összes plébánia templomokban tűz-, husvét-gyertya- és

ségből, hanem összekombinálta azt a keresztény theológiával.

Ezt tette az egyház mindenkor, ezt teszik korunk műveltségével a modern katolicizmus bajnokai a Prohászok is, kik a katolikus hit csodálatos igazságait a legmodernebb tudományok labirintjában vezetik le.

*

Mélyen tisztelt hölgyeim és Uraim!

Ha volt a földön küzdelem, mely homlokán a jog és igazság bélyegét hordozá, bizonyára a kath. egyház küzdelme az, melyet évezredek óta folytat a bűn, a sátán, a tévedt emberi elme és romlott akarat ellen. S hogy ellenségeit rég le nem győzte, sőt hogy a harczvonal némely pontjain még ő bizonyosodott be gyengébb ellenfélnek, ez nem az ő hibája, hanem a keresztény öntudatá, mely hallgat, mely alszik, mint csecsemő gyermek, anyja lágy ölén. De érzik, hogy ez már nem tarthat sokáig. . . Tavasz szellők fujnak s tavasz illatár kezd felviradni a keresztény öntudat hajnalra. Kezd feljönni a keresztény öntudat napja! Ha az egyszer feljött, akkor annak a világosságában futva tűnnek az égi árnyak. Akkor annak tűzésében felolvad minden földi salak. Akkor . . . akkor annak földi sugarában szebben, tűzesebben, vakítóbban fog felragyogni az egyház homlokán a felirat: a pokol kapui sem vesznek rajta erőt!

keresztut-szentelés lesz, utána pedig ünnepélyes szentmise, mely alatt a Glóriakor megszólalnak a harangok. A székesegyházban reggel 9 órakor *Bunyitay* Vincze székesegyházi főesperes, apát-kanonok tartja az ünnepélyes szent-misét.

Délután, illetve este a feltámadás magasztos ünnepe következő sorrendben megy végbe: az irgalmas rend templomában délután 4 órakor;

a székesegyházban este 6 órakor;
Várad-Velenczén este 6 órakor;
a kapuczinusok templomában este 6 órakor;
az Orsolya-zárda templomában este fél 7 órakor;
a Szent László-templomban este 7 órakor;
a premontrai-rend templomában este fél 8 órakor.

A székesegyházban a feltámadás szertartását dr. *Belopotocsky* Kálmán tábori püspök végzi a káptalan tagjainak és a kebelbeli papoknak segédletével.

A premontrai-rend templomában *Dencs* János tb. kanonok, a Szent László-templomban dr. *Vucskics* Gyula plébános és Várad-Velenczén *Gábríely* Lajos plébános végzik a feltámadás szertartását.

Kedvező idő esetén a premontrai-rend templomából kivonul a proccessió a feltámadási ünnepély alkalmából, azonban csak *Urutcsa elejéig* vonul a körmenet s onnan visszatér a templomba, mert az építkezések miatt sem a Bartsch-ház mellett, sem a Széchenyinnél nem mehet a Széchenyi-terre.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Apr. 29. Kath. Szabad Liceum zárőnnepélye (estély.)

Apr. 30. Szigligeti Társaság közgyűlése (d. e. 11. órakor a városházán.)

Máj. 7. A biharmegyei függetlenségi párt alakuló nagygyűlése. (D. e. 10 órakor a Zöldfában.)

* **Személyi hír.** Dr. *Szekely* István, budapesti egyetemi tanár a husvét-i ünnepekre Nagyváradra érkezett.

* **Munka a nagyhét végén.** A bíróságoknál nem csekély az elkeseredés mostanában. Mindenki szakíthat magának annyi időt, hogy a nagyhét végén elmenjen legalább egy félóra a templomba, csak a bíró és a bírósági hivatalnok nem. Ezeknél nagypénteken is, nagyszombaton is, épp úgy folyik a munka, mint bármikor máskor. Az ügyvédek is becsatálják, a feleket is. Egyesek aztán igen egyszerűen és alaposan segítettek a bajon; nem jelentek meg a kitűzött terminusra s a bíróság kénytelen volt pénzbírság terhe mellett, de újabb határnapot kitűzni. Vagyis a munka csak eltolódott és megszorodott a kitűzéssel. Sokkal helyesebb volna mindjárt eredetileg kimondani, hogy a bíróságok a nagyhét második felében csak az elkerülhetlenül szükséges munkát végezzék, a feleket pedig akkorra ne idézzék be. Jobb volna a bíróságnak is, a közönségnek is.

* **A magyar ipar a hadseregben.** A magyar iparnak a közös hadsereg szállításaiban való részvétele céljából a kereskedelemügyi miniszter és a hadügyminiszter között tárgyalások folytak. Általános ugyanis az az elv, hogy a magyar ipar a hadsereg szállításában minél jobban ki vegye részét. A magyar ipar eme kívánásának teljesítését sürgetik mindannyiszor, valahányszor az érdekelt szakszerveknek országos üléseik voltak. Így Nagyváradon is az ipartestületek orsz. kongresszusán. Ugyszólván évszázados kíváncságot fog most teljesedésbe menni. Jövőben ugyanis a közös hadügyminisz-

ter a kereskedelemügyi miniszterrel közölni fogja azon szükségleti cikkek jegyzékét, amelyek a kézi bevásárlás tárgyát képezik s amelyek beszerzése Magyarországot a kvóta arányában meg is illetik.

† Ritoók Zsigmond halála.

Mint a késő éjjeli órákban, lapunk zárta után értesülünk *Ritoók* Zsigmond, a nagyvárad királyi ítélőtábla közszeretében álló elnöke éjféli után 1 órakor meghalt.

* **Ujabb általános sztrájk.** Az általános sztrájk már majdnem teljen megszűnt. A kőműves és földműves munkások a legtöbb építkezésnél dolgoznak már s a más szakmabeli munkások kivétel nélkül munkába állottak. A szociáldemokratapárt központi vezetősége elejétől kezdve ellene volt az általános sztrájk-nak, mert nem látott semmi olyan körülményt fennforogni, mely jogosulttá tette volna a munkabeszűntetést. A szociálisták ugyanis május másodikára országos általános sztrájkot terveznek, melyben minden szakmabeli munkás részt fog venni. Ennek a sztrájk-nak csak akkor lehet valami eredménye, ha a munkások kibírják a tétlenséget s előzőleg kisebb sztrájkokkal ki nem meritik magukat. A május másodikára tervezett sztrájk ügyében tegnap több központi szociálista vezér Nagyváradon járt s felkereste az egyes szakszervezetek vezetőit, hogy intézkedjenek hatáskörükben a sztrájkhoz való csatlakozásra vonatkozólag. Ennek az előfeltétele azonban hiányzik, mert üres a sztrájk-pénztár s a múlt heti fiasco elvette a kedvet és megrendítette a bizalmat vezéreik iránt. Most különben nagy gondot ad a szociálistáknak a budapesti munkabeszűntetés, melyet az építőmesterek kötelezőleg kimondottak s valószínűleg vidéki kartársaikat is rá fogják bírui. Ugy látszik erre akar felelet lenni a szociálisták általános sztrájkja.

* **Husvét-i tojás.** A husvét-i tojásnak, mint a feltámadás szimbolumának jelentősége egy népnél sem akkora, mint az oroszoknál, a hol husvét reggelén erre a köszöntésre: Krisztus feltámadott! és a fogadásra: Krisztus valóban föltámadt! egymást az emberek keményre főtt, tarkára befestett és gyakran gazdagon díszített tyuktojással ajándékozzák meg. Már a tudós *Olearius* Adam utazó, aki 1635—1639-ig III. Frigyes holstengottorpi hrcezeg követséget Perzsiába kísért, leírja az oroszországi husvétot. — Senki, írja följegyzéseiben, legyen bár nemes, vagy jobbágy, egymástól a husvét-i csókot meg nem tagadja és mindenki husvét-i tojásajándékozásával köszönti egymást. Maga a fejedelem is osztogat udvari személyzete és szolgálói között husvét-i tojásokat, sőt szokása volt az is, hogy husvét reggelén, mielőtt a hajnali misére ment volna, a feyházba ment, kinyitatta és minden rabnak egy tojást és egy báránybőrbundát adatott, ő maga pedig így szólt hozzájuk: Örvendjétek, mert az ur Jézus Krisztus, aki bűneinkért meghalt, ismét valóban föltámadott! Régente csak sárgára és pirosra festették a husvét-i tojást; a sárga szín jelentette a napot, a piros pedig az isteni felség biborát. Ma a piros a leghasználtabb szín, de más színeket is alkalmaznak.

* **A vakok intézetének kérelme.** A vakok budapesti országos intézete átiratban kereste meg Nagyvárad városát, hogy lépjen be az intézet alapító tagjai közzé, évi 50 kor. tagdíjjal. Jelenleg is gondoz az intézet egy Földi Vilma nevű nagyvárad leányt. Már magában ez a körülmény elég ok arra, hogy a város ne tagadja meg a kérelmet a humanus egyesülettől.

* **Szakszervezetek a közmuukákért.** A politikai viszonyainkban évek tartó bizonytalanság, a válságok immár türelmetlen hosszú sorozata, mérhetetlen kárára vannak gazdasági életünkben megoldásra váró fontos kérdéseknek.

De nemcsak, hanem arra a sok millió iparosra is, kik nehezen várják az a sok értékű közmunkák felosztását, melyet szintén óriási áldozatok — sok-sok huza-vona után tudunk a mult évben kieszközölni. Érezik, tudják ezt az összes szakszervezetek, ugyanazért felterjesztést intéztek az országgyűléshez, s arra kérték, hogy mihelyt e türethetetlen helyzet véget ér, vegyék napirendre az összes közmunkák felosztását.

* **Névváltoztatások.** Kornhäuser Hermann helybeli cukrász a saját, valamint Irén és Sarolta gyermekeinek vezetéknévét »Molnár«-ra változtatta.

* **Az asszonyok monoklija.** A monokli a férfiak szemében sem tulságosan szimpatikus s így éppen nem különös elragadtatást kelt az a kór, hogy Amerikában sűrűn kezdik viselni a hölgyek is. Az optikusok kirakatai most már tele vannak csinos és disztes monoklikkal. Ezeket az amerikai asszonyok nem tartják az összeráncolt jobb vagy balszemük előtt, hanem finom lánczon viselik és csak hébe-korba emelik a szemükhöz. Az asszonyok monoklija meglehetősen nagy s rendesen aranyba, ezüstbe vagy elefántcsontba foglalják. Ha a divat gyökeret ver, úgy az új monokli erős konkurrenciát fog okozni a lorgnonnak.

Nem gyárilag
készített cipők, hanem
elsőrangu cipészekről
beszerzett kézimunka,
továbbá l e g u j a b b
divatu férfi

kalapok, fehér-
neműek,
nyak kendők
és mindennemű

uri divat cikkek
legolcsóbb árak mellett csakis

REICHARD-áruháza

üzégnél

Fő-utcán, szerezhetőek be.

Telefon : 207. sz.

Vidékre árjegyzék is küldetik.

Pannónia étterem és teli kert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitűnő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x Husvétünnepre divatos árú *olcsó beszerzésére* ajánljuk a **Fábray Testvérek keresztyény áruházát** felkeresni, bővebb felvilágosítást a czég mai hirdetése nyújt.

x **Sok pénzt takarít**, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x **Katonazene a Lloydban.** Husvét vasárnap és husvét hétfőn a *Lloyd kávéház kellemes helyiségében a 37-ik gyalogezred teljes zenekara* rendkívüli nagy hängversenyt rendez, a műsor mesés szép darabokból áll mejnek meghatása igazán élvezetett nyújt. Ma este *iff. Rácz Józsi* zenekara hangversenyez. A n. é. közönség szives pártfogását kéri, mély tisztelettel, *Kurtág Dezső*, kávé.

x **Allandó táncintézet.** Antalfiné folyó hó 29-én fejezi be a két óra hirdetett tánc-tanítást és május hó 1 től újabb két óra terjedő tánc-tanítási kurzust nyit. a kereskedelmi Csarnok nagytermében, melyre a t. szülők becses figyelmét fölhívjuk. A tanítás 6 től 8-ig gyermekeknek; 8-tól 10-ig a felnőtteknek. A tandíj az egészen kezdőknek a teljes két óra 14 korona, a haladóknak — 10 korona. A beiratások Szilágyi Dezső-utca 11. szám alatt eszközölhetők. D. e. 10 órától, d. u. 5 óráig. 1130.

IRODALOM.

A katonalelkészek kézikönyve.

A magyar-osztrák hadseregnek egyik régebbi táborigazgatója, *Leonhard*, hatvanhárom esztendővel ezelőtt irt egy kézikönyvet a vezetése alatt álló katonai lelkészek (akkor még Regimentspaterek) használatára. Bár alkalmas vezérkönyv volt, idővel mégis elévült. Azóta magát a katonai lelkészetet úgy szólván teljesen új alakították az egyházi és világi hatóságok új törvényeket és rendeleteket hoztak a régiakat megváltoztatták vagy egészen hatályon kívül helyezték.

Dr. *Belopotocsky* Kálmán táborigazgató, val. b. t. tanácsos, ki már másfél évtized óta áll a mintegy külön egyházmegyét képező katonai lelkészet élén s ez idő alatt rendkívül sokat tett a katonai lelkészet szervezésére, fejlesztésére, szükségesnek látta egy új vezérkönyv kiadását papjai részére.

A könyv megírásával *Bielik* Imrét sok éven át volt titkárá (jelenleg a táborigazgató szent-szék igazgatója) bizta meg, ki a kézikönyvet püspöke utasítása nyomán szerkesztette.

E kézikönyv most jelent meg. Átlapozgatása után nyugodtan mondhatjuk, hogy rendkívül tartalmas, alapos és igen praktikus kézikönyv.

Beosztása lexikonszerű, tárgy-betűrend alapján s ez által könnyen kezelhető, rögtön megtalálhatjuk benne, amit keresünk. Mindaz, amit a katonai lelkészeknek tudniok kell, ami az egyházzal kapcsolatos, idetartozó világi és katonai törvények és rendeletek körébe vág, mindaz megvan e különben elég terjedelmes (531 l.) kézikönyvben, melynek a világi papság is jó hasznát veheti. Az egyes kérdéseket nem terjengősen, hanem röviden, de világosan és határozottan tárgyalja. A könyv végén alkalmas és szükséges formulák vannak és betűrendes tárgymutató zárja be.

E kézi könyv a táborigazgató püspökség kiadásában, — izléses szép kiállításban jelent meg s jelentékenyen növeli azon hervadhatatlan érdemeket, miket *Belopotocsky* püspök a katonai lelkészek szervezésének és fejlesztésének során szerzett.

Jászó a főkegyuri jog történetéhez.

A premontrei rendi főgimnázium kitűnő tanára, dr. *Tóth-Szabó* Pál ismét egy kiváló kisebb munkával gazdagította történelmi monografia-irodalmunkat.

A munka a jászói prépostság középkori történetének két rendkívül érdekes korszakával foglalkozik s ehhez képest két részre oszlik. Az első rész, melynek czime »*Az első commendator*« — Nagy Lajos király korába vezet. Lajos király sz. egyházi kánonok s a rendi szabványok egyenes megsértésével a rendi tagok megkérdése nélkül, Miklós nevű udvari káplánját nevezte ki jászói préposttá. A konvent kénytelen-kelletlen meghajolt a nagy király akarata előtt, de mikor látta, hogy a prépost kormányzása káros és veszedelmes a rendre, ismételen felemelte tiltakozó szavát a kormányzás ellen, majd mikor minden tiltakozása sikertelennek bizonyult, elűzte a prépostot Jászóról s csak Lajos király tekintélye ültethette vissza préposti székébe. A második résznek a czime: *A kegyuri jog átruházása*. II. Ulászló a jászói prépostság feletti kegyuraságát mindenható kancellárjára Szatmári György pécsi püspökre s ennek szülőhelye, Kassa városa tanácsára ruházta a prépostválasztás, illetőleg kinevezés jogával együtt. Ugyanekkor azonban a magyarországi premontreiek — így a jászói konvent is, a Franciaországban tartott általános rendi gyűlés határozatához képest kinyerte Ulászlótól a prépostválasztás jogát. A legelső széküresedés esetén úgy az új kegyurak, mint a jászói konvent érvényesíteni akarta jogát a préposti szék betöltésében. A dologból heves összeütközés keletkezett a kancellár s a konvent között; a kassai tanács Szatmári utasítására már ágyúkkal készült ostromolni a jászói monostort. A gyámoltalan Ulászló a két fél között tehetetlenül áll, amelyik fél felkeresi, annak ad igazat. A harc csak akkor ért véget, mikor a kegyurak elfogadták s megválasztották a konvent jelöltjét Karácsoni Gergelyt.

Mindkét tanulmány, melyeket a szerző személyesen olvasott fel Budapesten a Magyar történelmi társulatban, széleskörű levéltári kutatásokon, eddig ismeretlen adatokon nyugszik. A tárgyalt kérdésekkel kapcsolatban kiterjeszkedik a magyar királyok kegyuri jogának történetére s érdekes és értékes adatokat szolgáltat az illető korok közelebbi, hű s részletes megismeréséhez. Eredetileg mindkét tanulmány a Századikban jelent meg, most pedig külön lenyomatban is s mint értesülünk, könyvkereskedésben is kaphatók.

A nagy tudással készült, eleven stílussal megirt, igen alapos értekezést melegen ajánljuk a történelem kedvelőinek figyelmébe.

Az argyasi püspökség.

Dr. *Karácsonyi* János, egyetemi tanár, a kiváló történettudós a *Szent István*-társulat irodalmi osztályában érdekes előadást tartott, amelyben a magyar egyháztörténetnek több eddig ismeretlen, az *argyasi püspökségre* vonatkozó adatait tárta fel.

Az argyasi püspökség Havasalföldön volt. A püspökséget alapító pápai bullát, mely VI. Orbán pápától eredt 1382-ben, *Kaprinay* István jezsuita mentette meg a feledéstől. Az okmányról azonban sem a magyar, sem a román történettudomány nem vett tudomást, csak *Bunea* dr. balázsfalvi kánonok tesz róla említést Ehrler nyomán. Karácsonyi előadásában bőven foglalkozott a püspökség alapításának évével és alapításának viszonyaival.

Az egyházi közlöny (szerkeszti Gergely József) XVII. évf. 15 számának tartalma:

Vezércikk: Hanuy Ferencz dr., Vas-logika a francia egyházpolitikában. — *Egyetemes egyház:* A pápa az apostata diákok ügyében. — A pápa Franciaország iránt. — Áprilisi bulla. — A pekingi apostol vikárius halála. — P. Martin, a jezsuita generális betegsége. — A bibliai kérdések Rómában. — Az olasz katolikus hírlapirodalom. — A katolicizmus az Északamerikai Egyesült-államokban. — Magyar

«Los von Rom». — Az esztergom-főegyház-megyei nyugdíjintézet ügyében. — Strossmayer József György diakovári püspök halála. — *Vallástaniás: Guszvenicz Vilmos*, Hitoktatás az állami képzőintézetekben. (III.) — *Lacsek Gyula*, Az állami tanítóképzőintézet hitoktatás hoz. (Hozzászólás.) — *Egyházi arcoképek: Eitner Elemér Ákos*. (Képpel.) — *Rendeletek: Abbatis titulares abbatiarum destructarum aut extincta rum neque insignia gestare, neque pontificalia exercere, neque abbatialem benedictionem recipere possunt.* — *A hét krónikája. — Irodalom: K. I. S. J., dr. Spenczer Jones*, England und der heilige Stuhl. — BR., Császár József, A breviarium. — BR., Prónai Antal, B piaristadeák kis kalauza, — A hét világirodalmából. — Személyi változások, hírek és apróságok. — Memento. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Husvét vasárnapján délután »Bob herczeg« operett; este: »János vitéz.«
Husvét hétfőjén délután: »Lotti ezredesei« operett; este: »Csikós« népszimű.
Kedden: »Drótostót« operett.
Szerdán: »Otthon« dráma.
Csütörtökön: »Annuska« vigjáték.
Pénteken: »A nők barátja« vigjáték.
Szombaton: »Cornevillei harangok« operett.

Az új tagok bemutatkozása. A vasárnap esti előadásban bemutatkoznak a »János vitéz«-ben: Gerlaci Hermin (czimszerep), Bárdos Irma (király-leány), Palásthy Sándor (Bagó), Hajnal Gyurka (strázsamest). — Hétfőn a »Csikós« népsziműben: Székely Gyula (czimszerep), Peterdy Sándor (Márton öreg csikós).

Otthon. Sudermann Herr an pompás drámájában mutatkozik be a társulat új hősnője: Angyal Ilka, továbbá Komáromy Margit az új naiva, kinek azonban hivatalos bemutatkozása csütörtökön lesz az »Annuska« czimszerepében.

Drótostót. Kedden a »Drótostót« kerül színre, a czimszerepben Sz. Nagy Imrével. Ebben a darabban lépnek fel másodsor: Gerlaci Hermin, Palásthy Sándor, Székely Gyula. — A vasárnapi előadásokra már ma szombaton délután 3 órától 5 óráig lehet jegyeket előre váltani.

Igazságszolgáltatás.

Izgató szoczialisták. A múlt esztendőben Mező-Telegden a szoczialisták pártszervező gyűlést tartottak, melyen a nagyváradi pártvezetőség nevében dr. *Sonnenwirth Lajos* és *Passuk Károly* tartottak beszédet. A szervekedésnek az lett a vége, hogy a nagyváradi kir. ügyészség izgatás vétsége miatt bűnvádi eljárást tett folyamatba Passuk és Sonnenwirth dr. ellen. A nagyváradi királyi törvényszék bűnösnek találta a két izgatót a terhükre rótt cselekményben s izgatás vétségeért egy-egy havi államfogházra ítélte őket. A vádlottak megfellebbezték a törvényszék ítéletét s így az ügy a nagyváradi kir. táblához került, mely az izgatási pernek tárgyalását május 2-ikára tűzte ki.

Politikai izgatás a templomban. Tegnap tárgyalta a *dévai* törvényszék *Szekere* Simon alkenyéri és *Motza* János szászvárosi gör. kel. lelkészek pörét, kik a választások alkalmával a templomok politikai izgatások céljára használták fel. — A lelkészeket 14—14 napi államfogházra és 50 korona pénzbüntetésre ítélték. A vádlottak felmentésért, az ügyész súlyosbításért föllebbezték.

TÁVIRATOK.

Kossuth vezérczikke.

Budapest, április 21. (Saját tud. táv.) A »Magyarország« mai számában *Kossuth* Ferencz vezérczikket irt a helyzetről. Cikkében többek között a következőket mondja Kossuth:

— A függetlenségi párt tagjait most azzal ijesztgetik egyesek, hogy fel fog bomlani a koalíció és így az ellenzék kisebbségben fog maradni. Ez nem történhetik meg, mert a koalíciónak továbbra is egységesnek kell maradnia, mert a koalíció képezi a nemzeti védekezés legerősebb eszközét. A helyzet megoldására két kilátás van. Az egyik az, hogy a király teljesíti a nemzeti többség — jobban mondva — az egész nemzet akaratát s koalíciós kabinetet fog kinevezni, mely nemzeti egységmennyeket kap. Ez lenne a helyzet alkotmányos megoldása.

A másik formája a válság megoldásának az lehet, hogy a Felsőegyszerűen visszautasítja a nemzeti többség kérését. Ha ez megtörténik, akkor be fog bizonyosodni, hogy 67-es alapon nem lehet tovább kormányozni Magyarországot. Ez aztán egyúttal az alkotmány válságát is jelentené.

Galgóczy kijelentése.

Budapest, április 21. (Saját tud. táv.) A »Politikai Értesítő« jelentése szerint *Galgóczy* tábornagy kijelentette, hogy a »Germánia« cikke alaptalan kacsa.

Akik ezt a hirt elhiszik roszakarattal vannak iránta és tiszteletlenek az alkotmánnyal szemben.

Keglevich lemond a mandátumáról.

Budapest, április 21. (Saját tud. táv.) *Keglevich* István gróftól ma egy barátja megkérdezte, hogy igaz-e az, hogy a királytól kegydíjat kap.

— Sajnos, igaz, — felelte *Keglevich* — s ez a körülmény most arra kényszerít, hogy lemondjak mandátumomról, mert máskülönben összeférhetetlenséget fog képezni az ügy a képviselőséggel.

A kormány panamája.

Budapest, április 21. (Saját tud. táv.) Politikai körökben a legújabb nagy megdöbbenéssel beszéltek a kormánynak egy nagyobb szabású visszaéléséről.

Tisza István miniszterelnök egy az utóbbi időkben sokat emlegetett képviselőnek megvette a könyvtárát a Nemzeti Múzeum számára. *Tisza* az állam pénzéből huszonnyolcezer koronát adott a könyvtárért, mely mint kisült csupa diszkötéses menetredekből és színházi évi jelentésekből állott.

Az ügyből nagy botrány fog keletkezni.

A háború.

Saigon, április 21. A *Taku* nevű ágyúnaszád a torpedónaszádrajval, mely *Jonquieres* tengernagyot kísérte, ide visszatért.

Pétervár, április 21. *Lassain* pekingi orosz nagykövet tegnap meghalt.

London, április 21. A »Morning Post« azt jelenti, hogy Japán arról értesítette az

Egyesült-Államok kormányát, hogy Franciaország azzal sértette meg a semlegességét, hogy megengedte Roszdesztvenszki admirálisnak, hogy a Kamrang-öböl támasztéka gyanánt használja.

London, április 21. A »Morning Post« azt jelenti Sanghaiból, hogy az Askolt nevű páncczelost, melyet annak idején leszereltek, újból felszerelték s úgy festették be, mintha amerikai hajó volna.

A japán francia konfliktus.

London, április 21. (Saját tud. táv.) A japán francia konfliktus nagyon komoly színezetet kezd ölteni. A kormány ma jegyzetet kapott arról, hogy Franciaország megszegte a semlegességét. Az a jegyzék proklamálva is lett.

Páris, április 21. (Saját tud. táv.) *Peletán* a »Matin«-ban cikket ír a japán-franci konfliktusról, melyet igen komolynak tart. Ha ez a konfliktus békés lefolyású lesz, akkor a francia kormány nem számíthat többé az oroszok szövetségére.

Tokio, április 21. (Saját tud. táv.) A japán sajtó igen ingerülten tárgyalja a konfliktust és erősen kifakad a francia kormány ellen, mely megszegte a semlegességét. Az újságok felhívják a japán kormányt, hogy ne hagyják abban a dolgot.

Kőműves sztrájk.

Sepsi-Szent-György, április 21. A dohánygyár és az állami iskola építésénél dolgozó kőművesek, több százan, napok óta sztrájkolnak. Tegnap békéltetési tárgyalások folytak, amelyek azonban meghiusultak. Az egész városban szünetel az építkezés.

Witte lemondása.

Pétervár, április 21. A Haskoje Szlovo mértékadó helyről arról értesül, hogy *Witte* lemondásáról szóló híresztelés alapos.

A Newa jege.

Pétervár, április 21. A *Newa* jege ma megindult.

Bóra az Adrián.

Trieszt, április 21. Hétfő óta itt erős bóra dühög, amely nagy kárt okoz a növényzetben. A tenger erősen háborog; a hőmérséklet hét fokkal hanyatlott. — *Gabrie* községben nagy zivatar volt s a villám többször beleütött a község templomába. *Petric* Mária ötven éves parasztasszonyt a villám agyonütötte, amint a gyóntatószék közelében a papra várt. Két másik asszonyt elkábitott a villámcsapás, de később magukhoz tértek. A villámcsapások a templomot is megrongálták.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon t. barátaim s jóakaróimnak, kik felejtethetetlen nőm elhalálozásával, részvétükkel igyekeztek vigasztalni, ezuton mondok hálás köszönetet

Kádár János.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

Angol regény.

— Lári-fári, papa! Fogadni mernék, hogy nem igazán beszélt, csak irántam való pusztá udvariasságból bókolt.

— Jó, jó. Majd találkozol velem az ebédnél s itélhetsz róla. Megkértem, hogy míg a te képeden dolgozik, legyen vendégem. Azért, kérlek, nézz utána, hogy egy szobát lakásul, egy másikat pedig műterem számára adhasunk neki.

— Vajjon lefesten-e Tomot? — szólt közbe Chartres kisasszony, zöldszemű kedves macskáját simogatva. — Megkértem tőle.

Daubeny ur, a művész, a Chartres urral való beszélgetés után, elégedett ábrázattal tért vissza Szerey szállítására.

— Greyné — mondá, a mint háziasszonya ajtót nyitott neki — még ma elhagyom magát.

— Igazán? — Nagyon sajnálom. Azt hittem, hogy az ur meg van velem elégedve; s elég kényelmesnek találja a szobát.

— Semmi kifogásom sincsen az ellátás ellen, nagyon jól éreztem magamat itt; de atyámnak egyik régi jó barátjával találkoztam — Chartres urral — aki megkért, hogy látogassam meg, s maradjak nála. A leánya arczképét fogom lefesteni.

— A Penelop kisasszonyét? No, azt már meghiszem, hogy szép kép lesz.

— De még milyen! Kérem, Greyné, küldje be a villásreggelimet s majd azután jöjjön be maga is. Hígyje meg, sajnálom magát itt hagyni, mondá, mert látta, hogy a Greyné könyei kicsordulnak — de, lássa, igazán nem tehetek róla.

Greyné szegény özvegyasszony volt s jól esett neki az a kis segítség, a mit lakójától kapott.

A festőnek ezuttal maga vitte be a villásreggelit, ki az ablaknál állott s a poros országuton túl fekvő Chartres kastély felé nézett. Az ajtónyílásra visszafordult.

— A villásreggelimet hozza? Köszönöm, Hideg marhahúst és tojást. Jól van. Igazi angol reggeli.

— Remélem, meg lesz veie elégedve.

— Minden bizonynyal. No, de ne siessen olyan nagyon. Foglaljon kérem egy kicsit helyet; meg akarom tortozásomat fizetni. — Greyné, mondja csak, Chartres-kastély az ott a fák mögött?

— Igen, sir.

— Pompás hely. Azt hiszem, Chartres ur egyike az előkelőbb embereknek ezen a vidéken.

— Igen és e mellett nagyon jó ember, — az Isten áldja meg jártában-keltében! Szegény férjem halálakor egész esztendei házbéremet elengedte. Nagyon jó ur.

— Meg vagyok róla győződve. Szinte lehet az arczáról olvasni. Hát a leánya milyen? Ha olyan jó, a milyen szép: akkor valóságos angyal. Tudja, Greyné, én mint művész beszéllek, a ki mindig az arczból próbálom kitalálni a jellemet.

— Penelop kisasszony éppen olyan áldott lélek, mint a milyen Istenben boldogult édes anyja volt. A légynek sem vét. Soha nem lovagol úgy el a ház előtt, hogy ne kérdezősködnék kicsiny betegemről.

És ekkor, mintha a beteg gyermek említése eszébe jutott volna valaminek — hirtelen elhallgatott, aztán aggódva kérdé:

— Ugy-e, nem hagyja félbe a megkezdett arczképet?

— A gyermekét? Nem. Legyen nyugodt meg fogja kapni.

— Köszönöm, uram, köszönöm. Az a kis kép legalább majd vigasztalom lesz, ha majd — ha majd...

Egyszerre elhallgatott s keservesen sirni kezdett.

Daubeny egészen meglepte ez a zokogás. Miért sir olyan keservesen egy beteges haldokló gyermekért, mikor még marad hat, a kikért dolgoznia kell? Ezt sehogy sem tudta megérteni.

Elővette tárczáját, kifizette tartozásait mire az asszony még egyszer emlékeztetve gyermeke képére, elhagyta a szobát.

Daubeny az egész hosszú délutánt odahaza töltötte. Nagyon komolynak látszott és többször mélyen merült gondolataiba. Egyszer aztán kivett tárczájából egy fotografiát — s hosszasan nézte. Egy leány képe volt, kinek szelid szeme még a fotografiáról is olyan bizalommal nézett rá. A festő ajakához vitte a képet, megcsókolta s aztán ezt sutogta:

— Igen, drágám, ha a szükség parancsolja, még téged is áldozatul doblak dicsőségemért.

És az ő és e kép eredetijének arca köze egy másik aranyhajú leány képe furakodott — a Chartes Penelopé.

Szegény leány, kinek szeme annyi bizodalommal tekintett a festő kezében nyugvó fotografiáról — bár soha se találkozott volna Daubeny Everarddal!

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A városi faiskola és a fásítások.

Nagyvárad városa szabályrendeletet alkotott a városi faiskola kezelése és az utak és terek fásítása tárgyában. A földmivelésügyi miniszter megbízásából Molnár István orsz. gyümölcészeti felügyelő és miniszteri biztos értesítette Nagyvárad városát, hogy a faiskolára vonatkozó szabályzatot jóváhagyja, a fásításra vonatkozólag azonban utasításokat, illetve javaslatokat tesz. Ezen a vidéken az állami utaknál szerzett tapasztalatok szerint a talajviz folytán legjobban tenyészik a szilva és cseresznye. Ajánlja, hogy Nagyvárad városa is ezekkel a gyümölcsfákkal fásítson. Ha azonban a város nem akar gyümölcsfát ültetni az utcák, utak és terekre, ezek helyett ajánlja a platánokat. Ezek igen szép példányokban 10 fillérjével kaphatók a gödöllői állami kertészeti telepen.

Védekezés a kenderbogár ellen.

Csongrádról jelentik, hogy az ottani mintegy 4000 hold zölöt a kenderbogár pusztítja. A rügytörő kis bogarak ellen legbiztosabb védelmet a tyúkok és csirkék nyújtanak. A hatóság jelentést tett a földmivelésügyi miniszternek a fenyegető veszélyről.

Mezőgazdasági ipar. A mezőgazdasági ipar szükségleteivel foglalkozó tanácskozmány végetért, mely alkalomból kifejezték Witte miniszterelnöknek és a bizottság tagjainak a czár köszönetét. Az új bizottság Goromikin volt belügyminiszter elnöklésével a parasztföldbirtok megerősítésére szolgáló intézkedéseket tárgyalja és 13 tagból áll. Ebben a Witte-féle tanácskozmány tagjai közül csak a pénzügyi és kultuszminiszter helyettesei és három az utolsó időben gyakran emlegetett moszkvai nemes tartoznak.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, ápr 21.

Buza ápr.-re	— — — —	17.86
Buza máj.	— — — —	17.56
Rozs ápr.-re	— — — —	14.60
Tengeri májusra 1905.	— — — —	14.78
Zab ápr.-ra	— — — —	14.42
Repeze aug.-ra	— — — —	23.50

Értéktözsde.

Budapest, ápr. 21.

Oszrákhitelrészvény	— — —	512.94
Magyar hitelrészvény	— — —	806.50
Leszámloló bank	— — —	464.50
Rimamurányi	— — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	649.—	—
Közuti vasut	— — —	569.50
Városi villam s vasut	— — —	339.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 ápr. 21-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — —	118.50
Magyar koronajáradék 4%	— — —	98.05
Magyar koronajáradék 3 1/2%	— — —	89.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — —	227.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	1.69
Osztrák járadék papírba	— — —	100.10
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.50
Osztrák járadék aranyban	— — —	1.20
Osztrák korona járadék	— — —	100.10
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	161.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.50
Magyar hitelbank részvény	— — —	775.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	664.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	658.50
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.05
Német birodalmi márka	— — —	117.12
London vista	— — —	239.85
Páris vista	— — —	95.35
márkás 20 arany	— — —	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

„Eternit-Művek“

Hatschek Lajos Budapest.

Van szerencsénk az igen tisztelt építészek, mérnöki hivatalok, mérnöki kar és építkezők tudomására hozni hogy

„Eternit pala“

néven forgalomba hozott és elsőrendű fedőanyagának elismert szab. azbeszt cement palánk kizárólagos képviselővel Nagyvárad város és Biharmegye területére

ROSENBERG IZSÓ

ur at

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca
birtuk meg.

Képviselőnk készséggel szolgál jutányos ár ajánlattal és mindennemű felvilágosítással.

Kiváló tisztelettel

„Eternit-Művek“

Hatschek Lajos Budapest.

Budapesti fogtechnikus Nagyváradon.

FOGAK

törhetetlen Vulkaint fogsorokat és szájpaddás nélküli műfogakat készít kezeség mellett.

SZÉKELY KÁROLY

975. fogtechnikus,

Nagyvárad Szaniszló (Apollo)-utca. 15. sz.

Nyaraló.

A Hadady-féle nyaralóban a Városliget végén két lakás **kiadó.**

Ertekezni lehet ugyanott vagy a kiadóhivatalban.

Felhívás

a **Filléres Takaré- és Segélyszövetkezet**

1905. május 1én nyitja meg

5-ik évtársulatát.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartalma alatt — 3 éven át — hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebb összegű hetenként ismétlődő betétek által a *vagyongyűjtést* lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamatláb mellett *kölcsönöket* kaphassanak.

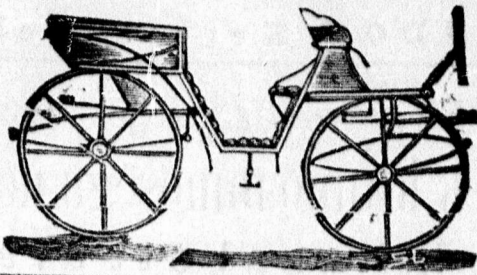
A beiratások a *Leszámitoló és Felszámoló bank helyiségében* (Bémer tér, Lévai palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendők.

A *vidéki beiratkozók* a heti befizetéseket a póstatokarékpenztár útján *portómentesen* teljesíthetik.

Egy hetibefizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1905. március hó.

„**FILLÉRES**“ takaré- és segélyszövetkezet.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy a **Bodánszky Lipót-féle** (Szilágyi Dezső-utca, dr. Adorján ház

mellett) 30 év óta fenálló **kocsigyárat** átvettük s ezt saját személyes felügyeletünk mellett **Bodánszky Lipót** utódai cég címjegyzésén tovább vezetjük.

Raktáron tartunk mindenféle új kocsikat, u. m.: fedeles, fedeletlen, üveges, landauer, landonet, Esterházy, bordás, paszket, kucsir, magánhajtó, sandauffer és még többféléit.

Elvállalunk mindenféle javításokat, úgy mint kerékgyártó, kovács, szatler, fényező munkát leggyorsabban elkészítve.

Régi kocsikat javítunk és egészujra is kicserélünk.

Külön lovasaló osztály, mely a cég egyik okle-

○○○○ vellel bíró tagjának felügyelete alatt van. ○○○○

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel:

Arjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

BODÁNSZKY LIPOT cég utódai.

Vadász Testvérek

Tanulók felvételnek fizetés mellett.

Nagymagtár kiadó.

Várad-Velenczén, a volt Weinberger-féle telepen. Ertekezhetni a **KALAPGYARBAN** Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

Elektrikus felvétetik

a kapcsolótáblához. Fizetése naponként 3 kor. 83 fillér. Minden második héten éjjeli szolgálat. Két heti felmondás, Nagyvárad város vilamos műve. *Belányi Imre*, igazgató.

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselők: a „Beocsinyi Czementgyári Unió“ gyáraitól,

a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“

a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiából stb. (Dr. Zieliuski Szilárd műegyetemi magántanár tervei szerint.)

Ajánlkozik mindennemű beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és „Eternit“-pala fedési munkálatok kivételére.

C s a t o r n á k a t saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhatlan betoncsöveivel eszközöl. — — — — —

Raktárt tart: Első rendű Beocsini-, Portland- és Román-czementből.
» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.
» » Aszfalt fedellemez és elszigetelő-lemezekből.

Saját gyártmányu diszes czementlapok és műkövekből. — — — — —

Vidéki és helybeli telefon 63.

NÁDOR HENRIK és TÁRSA czipő nagyraktára

NAGYVÁRADON, Kereskedelmi-palota.

Van szerencsénk a n. é. vevőközönséget tisztelettel értesíteni, miszerint a tavaszi idényre megérkeztek kitünő minőségű női-, férfi- és gyermek-czipők óriási választékban, feltűnő olcsó szabott árak mellett kaphatók csakis **Nádor Henrik és Társa** kizárólagos czipő nagyáruházában (Nagypiacz-tér Kereskedelmi-palota.)

Vidéki és helybeli telefon-rendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Szolid kiszolgálás.

Szabott árak.

A Rimanóczy fő-utcza házában 15 év óta fennállott *nagy áruházunkat* a ház lebontása és újra építéséig kénytelenek voltunk *folyó évi októberig ideiglenesen* a Széchenyi-szálloda mellett ujjon n épült Moskovits-palotában (Maár és Szabó fűszerüzlete Telefon az egész megyében 76. sz. mellett) a *Fő-utczán elhelyezni.* Telefon az egész megyében 76. sz.

Nem kimélve semmi áldozatot, üzletünket a n. é. vevő- **Tavaszi és nyári idényre** a legjobbnak elismert és közönség érdekében finom árakkal a legjobban rendeztük be. **lelegegánsabb** női, férfi és gyermek fekete és színes **czipőink** meglepő nagy választékban megérkeztek. Uri és fiu angol és olasz **kalapkülönlegességek** Férfi, fiu és gyermek szalma kalapok, turista ingek és övek, gyermek torna-ingek, szürke drapp és világos sárga spangnis czipők, 3000 drb **nyakkendő ujdonságok.** Glacé és selyem keztyük. női, férfi és gyermek **harisnyákban** feltűnő szép árak. Nyári férfi fehér és színes **ingekben** meglepő szép új minták. Röfös és rövidáru osztályunkban crettionok. sephírek, fekete női ruhaszövetek, schiffonok, vásznak, csipkék, szalagok, arczlátyolok, női bőr- és selyem-**övek.** Ridikülök és még ezerféle cikkek dus választékban. Miután ezen áruraktárunkat **őszig, a költözés idejére kiárusítani** akarjuk, árunkat **meglepő olcsó árban** árusítjuk és így minden vevő érdeke teljes szükségletét nálunk fedezni.

Kérve a n. é. közönség szíves pártfogását, biztosítva mindenkor lelkiismeretes kiszolgálásunkról. — Tisztelettel:

Fábrý Testvérek Olaszi, Fő-utca Moskovits-ház.

A

„Nagyváradí Hítelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb

és a legelőnyösebb feltételek mellett törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyújt, amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább

kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.****Berger Sándor** Parfümerie „Savoly“ illatszertára.

Nagyvárad, Bémer-tér (Szinház-sarok.)

H u s v é t i

l o c s o l ó

P a r f ü m ö k

d u s v a l a s z t é k b a n .

A j á n d é k t á r g y a k

2 0 f i l l é r t ő l f ő l f e l é .

Lábizzadás ellen legjobb a „LABOLIN“ 1 üveg 1 kor. **20 fillér.**